

Årsredovisning 2017

Förskolenämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Viktiga händelser under året	4
3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	4
3.1 Människor möts i Borås	4
3.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga.....	5
3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	7
3.4 Ekonomi och egen organisation	8
4 Nämndens verksamhet 1	9
4.1 Resultat	9
4.2 Budgetavvikelse	10
4.3 Verksamhetsanalys	10
5 Verksamhetsmått	14
5.1 Förskola.....	14
6 Investeringar	14

1 Inledning

Förskolenämnden ansvarar för uppgifter avseende kommunal förskola och kommunal pedagogisk omsorg som åligger kommunen enligt skollagen och andra skolförfattningar. I detta ansvar ingår ansvaret för förskolan och annan pedagogisk omsorg avseende barn i åldrarna 6 månader och längst till den ålder som gäller för respektive insats jämlikt skollagen. Det vill säga nämnden ansvarar för pedagogisk omsorg för de barn som ännu inte gått över till Grundskolenämndens ansvarsområde, (börjat i förskoleklass eller klass 1). I ansvaret ingår också de öppna förskolorna samt samordningsansvaret för familjecentralerna.

Förskolenämnden beslutar om godkännande av fristående förskolor och beslut angående rätt till bidrag för bedrivande av fristående pedagogisk omsorg samt för kommunens tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg jämlikt skollagen (se ovan). Nämnden ansvarar, med undantag för de uppgifter som åvilar Kommunstyrelsen, för kost-, lokalvård- och vaktmästeriorganisationen inom sitt verksamhetsområde.

En utvecklingsplan har arbetats fram som gäller för det kommande året utifrån Kommunfullmäktiges, Förskolenämndens och läroplanens mål. Utvecklingsplanen revideras årligen. Utvecklingsplanen ska borge för en mer långsiktig och mer kvalitativ planering för kommande utvecklingsprocesser. Det övergripande målet för verksamheten är att utveckla kvaliteten på undervisningen i förskolan och skapa en mer likvärdig förskola för alla barn i Borås stad i alla avseenden.

Förskoleförvaltningen arbetar för att närma sig målbilden "Sveriges bästa förskola". I målbilden har förvaltningen identifierat områden som är centrala för en god kvalitet på verksamheten i förskolorna. Förvaltningen arbetar för att alla förskolor ska nå en likvärdig kvalitet. Målbilden jämförs inte med andra kommuner utan avser förvaltningens interna arbete. Förvaltningen har startat upp arbetet med att utveckla undervisningsprocesser och ledarskap. Framöver ska förvaltningen även ta sig an området arbetsmiljö.

Behov av förskoleplatser ökar och minskar i olika delar av staden och tillgången till lokaler harmonierar inte alltid med efterfrågan. Förskolenämnden tog beslut om en lokalplan i våras med en flerårsöversikt över demografi och behov, med befolkningsprognosen som grund. Den reviderades sedan under hösten och ett nytt beslut av Förskolenämnden togs i december 2017. Den stora utmaningen är givetvis att skapa fler förskoleplatser, det är betydligt svårare än att minska inom något område. Det kräver att flera nämnder samverkar och tittar på utmaningarna tillsammans vilket är något som bör utvecklas än mer under 2018.

Sagans förskola öppnade i augusti, Kransmossens förskola i september och Kärrabäckens förskola i november. Till viss del kommer de att ersätta någon gammal lokal men framför allt är det en utökning för att kunna möta det behov av förskoleplatser som finns idag.

Förskolan ska kännetecknas av utmanande miljöer för lärande, kompetent personal samt trygghet och omsorg. I mindre barngrupper blir barnen sedda och får möjlighet att utvecklas med hjälp av pedagogisk personal på det sätt som skollag och läroplan föreskriver. Barngruppernas storlek påverkar, förutom den pedagogiska kvaliteten, även tryggheten och hälsan. Även barn i behov av särskilt stöd och barn med annat modersmål än svenska gynnas generellt sett i mindre barngrupper med hög personaltäthet som består av utbildade medarbetare. Under läsåret 16/17 erhöll Förskolenämnden närmare 40 mnkr i statsbidrag för minskade barngrupper. För läsåret 17/18 har statsbidraget minskat till ca 35 mnkr.

Under året har olika valideringsinsatser startats upp för att öka andelen utbildade barnskötare och förskollärare. Genom att köpa platser på den kommunala vuxenutbildningen har 20 medarbetare fått möjlighet att validera sina kunskaper till barnskötare. Till 2018 planeras ytterligare 20 platser. Åtta medarbetare har påbörjat validering till förskollärare.

2 Viktiga händelser under året

2017 var Förskolenämndens första år som egen nämnd med egen förvaltning. Det har således funnits flera olika händelser under året samt flera olika beslut som tagits som påverkat Borås Stads förskolor på olika sätt. Framför allt pågick, (och fortfarande pågår), ett arbete för att göra förutsättningarna mer likvärdiga för alla barn och för all personal. Något som kanske ändå varit mer påtagligt än annat är bristen på förskoleplatser och bristen på behörig personal.

Nedan redovisas vad som under året varit mest tongivande när det gäller förskoleplatser och personal.

Förskoleplatser

Villans förskola fick tillfälligt tas i bruk under våren för att klara av efterfrågan på förskoleplatser. Den stängdes sedan igen under hösten.

Beskedet kring statsbidrag för minskade barngrupper kom i juni månad och blev för läsåret 17/18 ca 5 mnkr lägre än för föregående läsår.

Sagens förskola på Norrmalm med 120 platser öppnade i augusti.

Kransmossens förskola på Trandared med 120 platser öppnade i september.

Kärrabackens förskola på Brämhult med 120 platser öppnade i november.

Byte av verksamhetssystem

Under året har förvaltningen implementerat ett nytt system där vårdnadshavare digitalt kan anmäla sitt barn i kö, ändra schema och inkomst. Detta har skett för att det gamla systemet inte längre kunde få support från leverantören, men också för att kunna effektivisera handläggning av kö till förskoleplatser.

Personal

Två olika valideringsutbildningar har startats. En för förskollärare och en för barnskötare. Den kommunala vuxenutbildningen har startat en valideringsutbildning för 20 medarbetare till barnskötare. Högskolan Borås har startat en valideringsutbildning för åtta medarbetare till förskollärare.

Under 2018 hoppas nämnden kunna starta ytterligare valideringsutbildningar för barnskötare och förskollärare.

3 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

3.1 Människor möts i Borås

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall År 2017
 Antal genomförda medborgardialoger.			4	3

Antal genomförda medborgardialoger.

Nämnden når inte riktigt målet gällande att fyra medborgardialoger skulle ha genomförts under 2017. En anledning till det är att nämnden är nybildad.

I juni arrangerades den första medborgardialogen, vilken riktade sig till vuxna. Totalt var det ett tjugotal personer som tyckte till kring frågan som handlade om utemiljöer för små barn i Borås Stad. I

september genomfördes den andra medborgardialogen, på Tunnländsgårdens förskola. Dialogen hölls med barn på förskolan och temat var även här "Utemiljöer".

Den tredje dialogen genomfördes på Viared för att undersöka behov och intresse av en eventuell förskola i anslutning till sitt arbete. En kompletterande enkätundersökning genomfördes också under hösten.

Det har funnits en bredd gällande vilka målgrupper som medborgardialogerna främst har riktats mot och olika metoder, till exempel i form av dialoger och enkät, har under året testats. Resultaten från medborgardialogerna har använts på olika sätt. Förvaltningen och nämnden har haft ett gott samarbete internt och externt, med en förskola respektive Viareds företagarförening, LFF och Samhällsbyggnadsförvaltningen. Under 2018 har nämnden detta i åtanke när kommande dialoger ska planeras.

3.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall År 2017
♦ Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskola på önskat placeringsdatum	16		16	18
♦ Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.	97,4	95,4	100	95,8

Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskola på önskat placeringsdatum

Förvaltningen har under året jobbat för att korta ner väntetiden gällande erbjudande om en förskoleplats så mycket det går. Införandet av självservice via webben har resulterat i en enklare hantering av kö till förskoleplatser. Det har samtidigt varit viktigt att kunna säkerställa en god kvalitet gällande mottagande och inskolning på förskolorna. Därför är det ur kvalitetsaspekt inte enbart viktigt att titta på antal dagar som vårdnadshavarna fått vänta. Samordnarnas arbete med placeringar under 2017 har inneburit att målet på maximalt 16 dagar i väntetid har uppnåtts för helåret, då genomsnittet för 2017 blev 13 dagar. Utfallet för de första sex månaderna, vilka enligt indikatorns definition är de som skall redovisas, blev 18 dagar. Det är detta utfall som rapporteras i "Kommunens kvalitet i korthet", vilken är en nationell jämförelsetjänst.

Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.

De allra flesta vårdnadshavarna, 95,8 %, känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan. Förskolenämnden når dock inte målvärdet på 100 procent. Andelen vårdnadshavare som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan har ökat något sedan 2016, då utfallet var 95,4%. Att dra några generella slutsatser på huvudmannanivå utifrån utfallen går inte. För varje förskola är resultaten dock ett mycket viktigt underlag i enhetens systematiska kvalitetsarbete. Ett gott bemötande och ett professionellt förhållningssätt till barn och vårdnadshavare lägger grunden för en känsla av trygghet. Värdegrundsarbetet på förskolorna är därför ett mycket viktigt område att belysa och vid behov fokusera på. En åtgärd kopplat till detta är att förvaltningen beslutat om att ta fram en "Plattform för Värdegrund", vilken skall vara ett stöd för förskolechefer och pedagoger i sitt värdegrundsarbete. Samverkan i olika former med vårdnadshavarna är också en viktig faktor för att vårdnadshavarna ska känna sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan. På förskolorna finns organiserad samverkan genom till exempel föräldråd, föräldramöten och utvecklingssamtal med barnen. Förskolorna arbetar

för att ge barn och föräldrar en god introduktion och möjlighet till inflytande och delaktighet i verksamheten på olika sätt.

3.2.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2017	Kommentar År 2017
Förskolenämnden ska utreda behovet av en förskola på Viared.	● Genomfört	En utredning gällande om det finns ett behov av en förskola på Viared har genomförts. En medborgardialog med syfte att fånga in behov och intresse för en eventuell förskola på Viared och en kompletterande enkätundersökning med samma frågeställning har gjorts. Utgångspunkten har i första hand varit att undersöka intresset hos de personer som arbetar i Viared men som inte bor i området. Antalet boende i Viaredsområdet är i sig inte tillräckligt många för att det skulle motivera en ny förskola i området. Det finns i dagsläget närliggande förskolor där barnen får en placering. För lokalisering har Viareds industriområde varit utgångspunkt i utredningen och gällande det området pekar Samhällsbyggnadsförvaltningen på problem aspekter som buller och utsläpp från industrin. Resultatet från medborgardialogen och enkätundersökningen, tillsammans med expertkunskap från Samhällsbyggnadsförvaltningen, pekar på att det i dagsläget inte är motiverat med en förskola i Viareds industriområde. Skulle förutsättningarna ändras, i form av mer inflyttning, behöver frågan eventuellt aktualiseras igen. Lokaliseringen behöver i det skedet i så fall noga utredas, med tanke på att Viared är ett växande industriområde.
Förskolenämnden får i uppdrag att se till att fördelningen mellan förskollärare och barnskötare ligger på 70 respektive 30 procent och i övrigt att all personal har relevant utbildning.	■ Ej genomfört	Att arbeta för att fördelningen mellan förskollärare och barnskötare är 70 respektive 30 procent är ett långsiktigt arbete. Förvaltningen har initierat valideringsinsatser för att öka andelen utbildade barnskötare och förskollärare. Under 2017 har åtta personer påbörjat validering till förskollärare och 20 medarbetare har genomgått valideringsutbildning till barnskötare. Ytterligare 19 studerar med 25 % bibehållen lön.
Förskolenämnden får i uppdrag att i samverkan med Lokalförvaltningsnämnden ytterligare undersöka möjligheterna att få till fler förskoleplatser genom att förhyra förskolelokaler.	● Genomfört	Förskolenämnden och Lokalförvaltningsnämnden träffades under våren och gav förvaltningscheferna uppdraget. Förvaltningscheferna, tillsammans med presidierna, har sedan träffat privata fastighetsägare och diskuterat frågan. Lokalförvaltningsförvaltningen arbetar nu vidare med uppdraget. För 2018 är det till exempel klart att Borås stad kommer att hyra lokaler för en förskola i området Backadalen på Bergsäter, där en privat aktör kommer att exploatera. Förskolan kommer att

Uppdrag	Status År 2017	Kommentar År 2017
		ligga i bottenplan i en av byggnaderna.
De nämnder som berörs av barns och ungas utbildning ska under grundskolenämndens ledning samverka för att erbjuda elever med AST sammanhängande stöd under utbildningen – en röd tråd – genom hela skolsystemet.	 Genomfört	<p>En arbetsgrupp med representanter från de tre förvaltningarna inom utbildningsklustret har arbetat med uppdraget och färdigställt en rapport. Rapporten beskriver nuläget och föreslår konkreta åtgärder för det fortsatta förbättringsarbetet inom detta område. En gemensam plan för kompetensutveckling på Gymnasieskolan, Grundskolan och Förskolan om elever med autismspektratillstånd (AST) är också framtagen. Förskoleförvaltningen genomförde redan under våren 2017 olika kompetensutvecklingsinsatser gällande barn med AST. Återkommande utbildningar kommer även att ske under 2018.</p> <p>Under 2017 har även nya rutiner för övergångar för barn och elever i behov av särskilt stöd tagits fram och beslutats. Denna rutin ska säkerställa att barns och elevers behov av stöd tillgodoses under hela utbildningstiden.</p>

3.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall År 2017
 Andel ekologiska och/eller närproducerade livsmedel, %.			45	50,2

Andel ekologiska och/eller närproducerade livsmedel, %.

Statistik för denna indikator tas fram vid tre tillfällen per år och presenteras i tertialuppföljningarna. Vid uppföljningen till tertial 1 var utfallet 49% och för tertial 2 50%. För hela 2017 blev det totala utfallet 50,2, vilket visar på att andelen ekologiska och/eller närproducerade livsmedel ökar något under året och att målet för 2017 har uppnåtts.

Kostverksamheten, vilken är organisatoriskt placerad under Grundskolenämnden, arbetar aktivt vidare för att öka andelen ekologiska och/eller närproducerade livsmedel och således nå målet för 2018 (55%), bland annat genom att minska matsvinnet, minska köttmängden och utveckla fler vegetariska recept.

3.3.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2017	Kommentar År 2017
När staden arrangerar konferenser, bokar hotell och köper mat ska Svanen-, Krav- och Fairtrademärkning liksom närproducerade livsmedel efterfrågas och målnivå/indikatornivå för andel ekologiskt/närproducerat tillämpas.	 Genomfört	Vid bokning av hotell och konferenser ska beställare inom Förskoleförvaltningen efterfråga Svanen-, Krav- och Fairtrademärkning liksom närproducerade livsmedel. Hotell och anläggningar som är miljöcertifierade ska prioriteras framför andra. Förvaltningen har bland annat via månadsbrev informerat alla berörda om vilka krav som skall ställas i samband med bokning av hotell och

Uppdrag	Status År 2017	Kommentar År 2017
		konferenser.

3.4 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2015	Utfall 2016	Målvärde 2017	Utfall År 2017
◆ Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.			7,5	8,6
◆ Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.			75	81
◆ Hälsa – friska medarbetare under ett år i % av andel anställda.			23	20,1

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Arbetsmiljöarbetet ska bedrivas systematiskt, så att åtgärder kan sättas in i tid för att förebygga ohälsa. Trots förebyggande och hälsofrämjande insatser kan sjukfrånvaro förekomma och behov av rehabilitering uppstå av olika anledningar. Medarbetares behov ska klarläggas så tidigt som möjligt när ohälsa uppstår. Målet är att minimera sjukfrånvaron och skapa förutsättningar för medarbetare att återgå snarast möjligt med eller utan anpassningar. Nyckeltal relaterade till sjukfrånvaro kan på sikt ge indikationer kring hur sjukfrånvaron utvecklas över tid på förvaltningen, men jämförelser mellan år för förvaltningen kan genomföras först efter 2018 på grund av den omorganisation som ägde rum vid årsskiftet 2016/2017.

Den sjukfrånvarostatistik som under året har tagits fram har byggts på månad för månad. Under februari, mars och november var sjukfrånvaron per månad högst på förvaltningen då sjukfrånvaron var över 10 % (som högst i februari 10, 8%). För perioden januari - december var sjukfrånvaron 8,6 % på Förskoleförvaltningen, jämfört med 7,3 % för Borås stad. Av den totala sjukfrånvaron på förvaltningen utgör närmare hälften, 48,7 %, långtidssjukfrånvaro över 60 dagar, i jämförelse med 56,1 % för Borås Stad.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.

Den arbetade tiden för timavlönade under 2017 motsvarar 81 årsarbeten. Den arbetade tiden för timavlönade har under året minskat till följd av svårigheterna att rekrytera till de fasta tjänsterna. De timavlönade anställs i större utsträckning på längre vikariat vilket har lett till en brist på timvikarier. En viss andel timavlönade behövs för att ersätta ordinarie personal vid korttidsfrånvaro och i dagsläget har bemanningsenheten svårt att hitta ersättare. Förvaltningen behöver därför arbeta med att se över möjligheten med överanställning. Arbetet med att minska sjukfrånvaron är också viktig i det här avseendet för att bli mindre beroende av timavlönad personal.

Hälsa – friska medarbetare under ett år i % av andel anställda.

Under året var 20,1 % av medarbetarna på Förskoleförvaltningen friska under minst ett år (hälsa), jämfört med 30,9 % för hela Borås Stad. Uppdelat på kön var 19,9 % av kvinnorna respektive 25,6 % av männen på Förskoleförvaltningen friska under minst ett år.

Förskoleförvaltningen kommer att fortsätta att arbeta systematiskt för att skapa förutsättningar för hållbart medarbetarengagemang och för att skapa en hälsofrämjande arbetsmiljö i enlighet med Borås Stads SAM-rutiner.

4 Nämndens verksamhet 1

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Statsbidrag			63 330	72 858	9 528
Avgifter och övriga intäkter			60 055	69 534	9 479
Summa intäkter			123 385	142 392	19 007
Personal			-566 478	-564 992	1 486
Lokaler			-74 543	-74 277	266
Övrigt			-165 198	-191 314	-26 116
Kapitalkostnader			-210	-361	-151
Summa kostnader			-806 429	-830 944	-24 515
Buffert (endast i budget)			-7 000		7 000
Nettokostnad			-690 044	-688 552	1 492
Kommunbidrag			690 044	690 044	0
Resultat efter kommunbidrag			0	1 492	1 492
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat					
Resultat jfr med tillgängliga medel			0	1 492	1 492
Ackumulerat resultat				1 492	1 492

Resultatanalys

Förskolenämnden är nybildad sedan 1 januari 2017 och därför kan inte en resultatutveckling för de senaste åren göras.

På intäktssidan var inte statsbidraget för minskade barngrupper fullt ut budgeterat för hösten 2017, då det inte fanns något beslut för läsåret 17/18 vid budgeteringstillfället. Förskoleavgifterna blev högre än budgeterade.

På kostnadssidan var det främst inköp av material och inventarier som avvek från budgeterad nivå. Under slutet av året gjordes insatser i den pedagogiska inne- och/eller utemiljön på ett flertal förskolor. Efter omorganisationen från stadsdelar till facknämnd framkom det tydligt att det finns ett eftersatt behov i den pedagogiska miljön på ett flertal förskolor. För att skapa en större likvärdighet har medel ur bland annat bufferten tagits i anspråk.

4.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Central administration					
Intäkter			0	2	2
Kostnader			-12 366	-11 603	763
Resultat			-12 366	-11 601	765
Politisk verksamhet					
Intäkter			0	1	1
Kostnader			-2 525	-2 029	496
Resultat			-2 525	-2 028	497
Förskoleverksamhet					
Intäkter			122 968	141 860	18 892
Kostnader			-784 019	-808 909	-24 890
Resultat			-661 051	-667 049	-5 998
Öppen förskola					
Intäkter			60	72	12
Kostnader			-3 067	-3 805	-738
Resultat			-3 007	-3 733	-726
Familjecentral					
Intäkter			357	456	99
Kostnader			-4 452	-4 597	-145
Resultat			-4 095	-4 141	-46
Buffert					
Intäkter			0	0	0
Kostnader			-7 000	0	7 000
Resultat			-7 000	0	7 000
Totalt					
Intäkter			123 385	142 391	19 006
Kostnader			-813 429	-830 943	-17 514
Resultat			-690 044	-688 552	1 492

4.3 Verksamhetsanalys

4.3.1 Central administration

Central administration hade en budgetavvikelse för året på +765 tkr. Avvikelsen avsåg till allra största del personalkostnader och berodde på vakanser i form av föräldraledigheter och att inte alla tjänster var tillsatta vid uppstarten av den nya förvaltningen. De uppdrag som låg på den centrala administrationen

har under året genomförts. Arbetsbelastningen för medarbetarna inom administrationen har varit hög under året, på grund av uppstarten av en ny förvaltning samt att inte alla tjänster fanns på plats vid början av året.

En översyn har gjorts av den centrala administrationen inför 2018, vilken innebär en viss minskning i ram jämfört med budget 2017. Inga förändringar sker i uppdrag som genomförs.

4.3.2 Politisk verksamhet

Politisk verksamhet hade en budgetavvikelse för året på +497 tkr. Avvikelsen berodde på att lägre arvoden än budgeterat betalats ut.

Inför budget 2018 sker inga förändringar avseende den politiska verksamheten. Utgångspunkten är uppdrag i budget 2018 och uppräknningar enligt index.

4.3.3 Förskoleverksamhet

Förskoleverksamheten hade en budgetavvikelse för året på -198 tkr, efter att 5 800 tkr ur bufferten tillförts verksamheten för insatser i pedagogisk miljö, utbildningsinsatser och volymökningar.

Utfallet för antal inskrivna barn från kommunen översteg budgeterat antal med 49 barn. Utfall och budget har beräknats genom ett snitt av antal barn april och oktober. När antal inskrivna barn redovisas i nationell statistik används mätdatum 15 oktober. Vid det tillfället var 6 050 inskrivna barn. Efterfråganegraden på förskoleplatser var under året 91 %, vilket är högre än budgeterade 90 %.

Intäkter, bland annat i form av statsbidrag och förskoleavgifter, har under året varit högre än budgeterat. Förvaltningen har under perioden sålt fler platser till fristående verksamhet än budgeterat.

Under slutet av året gjordes insatser i den pedagogiska inne- och/eller utemiljön på ett flertal förskolor. Efter omorganisationen från stadsdelar till facknämnd framkom det tydligt att det finns ett eftersatt behov i den pedagogiska miljön på ett flertal förskolor. För att skapa en större likvärdighet har 4 000 mnkr ur bufferten och andra budgetmedel tagits i anspråk. Arbetet med att skapa en likvärdighet i den pedagogiska miljön är ett pågående arbete som kommer att fortlöpa även under nästa år.

Förvaltningen har under året initierat valideringsinsatser för att öka andelen utbildade barnskötare och förskollärare. En del av dessa utbildningsinsatser har betalats av centrala medel i Borås Stad. Dessutom har 800 tkr ur nämndens buffert används till utbildningsinsatser.

För att kunna behålla och rekrytera medarbetare är det viktigt att vara en attraktiv arbetsgivare. Förskolenämnden har svårigheter att rekrytera utbildade förskollärare. I jämförelse med andra kommuner i Sjuhärad ligger Borås på lägst snittlön för förskollärare. För att närma sig en snittnivå av dessa kommuner krävs en ordentlig satsning för att höja löneläget. Det skulle också förbättra konkurrenskraften vid rekrytering. I budget 2018:2 har 5 600 tkr tillförts Förskolenämnden för att kunna behålla och rekrytera personal.

Förskoleförvaltningen bedriver ett kontinuerligt arbete med att producera och omfördela förskoleplatser dit efterfrågan finns. Som ett exempel kan här tas att befolkningsutvecklingen genererat ett större förväntat behov av platser i Brämhult under hösten än budgeterat och genom omfördelning av platser (och därmed personal) styrs produktionen dit behovet finns. En konsekvens av detta arbetssätt är att fler föräldrar får en förskoleplats i det område man önskar och att verksamheten kan hålla nere antalet köpta platser. För att klara efterfrågan på förskoleplatser under våren fick Villans förskola tillfälligt öppnas upp. 1 000 tkr ur nämndens buffert har används till volymökningar.

Behov av förskoleplatser ökar i olika delar av staden. Tillgång till lokaler harmonierar inte med efterfrågan. Framför allt finns det ett stort behov av platser i de centrala delarna av staden. Arbetet kring lokalplanering och nybyggnation pågick under 2017 i förvaltningen. Målsättningen är att satsa på större

och för verksamheten mer välanpassade förskolor för att skapa en mer effektiv organisation med större möjligheter till pedagogisk utveckling och flexibilitet. I lokalplanering behandlas även expansion och omDispositionering av förskolelokaler för att möta en förändrad demografi och möjliggöra en effektivisering av verksamheten. Resultatet av lokalplaneringen är att ett flertal ytterligare förskolor nu står på agendan för byggnation, utbyggnation eller renovering. Alla nya förskolor i Borås har en profil som förtydligar hur man vill arbeta för att sträva mot målen i våra styrdokument. Profilen knyter samman verksamheten på förskolan och idén är att vårdnadshavare kan göra ett mer aktivt val av förskola då inriktningen är tydligt kommunicerad. Tanken är även att förskolan genom en profil lättare kan rekrytera och behålla medarbetare med ett engagemang för profilen i fråga.

Under våren 2018 påbörjas byggnation av förskolor på Göta och Hässleholmen. Förvaltningen har deltagit aktivt i samarbete med LFF att finna tomter och möjligheter till nya förskolor i expansiva områden. Förvaltningen har i uppdrag att ta fram ett funktionsprogram för förskoleverksamhet.

Statsbidraget för minskade barngrupper låg för läsåret 16/17 på närmare 40 mnkr. Till läsåret 17/18 minskade statsbidraget med ca 5 mnkr. Under året har verksamhetsmättet Barn per årsarbetare i snitt legat på 5,4 och för att kunna bibehålla kvaliteten i förskolan har Förskolenämnden fått extra tilldelning i Budget 2018:2.

En viktig fråga ur ett internt perspektiv har varit ett förbättrat systematiskt kvalitetsarbete på enhets- och förvaltningsnivå. Syftet är att öka kvalitén i undervisningen så att de mål som finns i skollag och läroplan ska uppfyllas. För att nå målet har förvaltningens strategi varit att initiera en utvecklingsprocess för förvaltningens alla förskolechefer. Utvecklingsarbetet har skett löpande under året utifrån en dialogmodell. Modellen bygger bl.a. på månatliga kvalitetsdialoger mellan verksamhetschef och förskolechefer individuellt och i grupp utifrån mål, analys, bedömning och resultat. För att stötta utvecklingsarbetet har olika typer av stödmaterial tagits fram såsom exempelvis samtalsunderlag och årshjul för SKA-arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet är ett fokusområde även under våren 2018 och kommer till exempel att vara ett återkommande inslag på förskoleledningarna, där ledningsgrupp och förskolechefer samlas en gång per månad. Även vid varje kvalitetsdialog kommer detta område att följas upp i syfte att utveckla ledarskapet och stödja i den pågående processen. Förskolecheferna kommer vidare att få kompetensutveckling inom viktiga delar i det systematiska kvalitetsarbetet, till exempel analysfasen. Målet är att alla förskolor ska ha en beslutad verksamhetsplan före sommaren 2018.

Under året följdes förskolornas värdegrundsarbete upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Uppföljningen visade att Borås Stads förskolor bedriver ett relativt gott värdegrundsarbete. Avvikelser mellan enheterna förekommer dock och det är därför viktigt att förvaltningen utifrån ett likvärdighetsperspektiv och utifrån gällande styrdokument, jobbar för att säkerställa att Borås Stads alla förskolor bedriver ett målmedvetet värdegrundsarbete där trygghet, normkritiskt förhållningssätt, gott bemötande och en hög grad av inflytande och delaktighet är en självklarhet i verksamheten. Utifrån förvaltningens analys av värdegrundsarbetet kommer förvaltningen att arbeta fram ett gediget stödmaterial i form av en värdegrundsplattform, vilken ska vara ett kvalitativt stöd för enheterna i deras arbete. Plattformen ska implementeras under senare delen av 2018, så att den är känd för alla inom organisationen.

Under 2017 har utbildningssatsningar genomförts för medarbetare på förskolorna under året, bl.a. inom språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik, processledning, mångfald samt IKT. Utbildningar har även vid behov genomförts rörande ex. anknytning, TAKK och TRAS.

För att stödja utvecklings- och kvalitetsarbetet på förskolorna finns i förvaltningen medarbetare med olika specialistkompetenser; verksamhetsutvecklare, IKT-pedagoger, specialpedagoger, psykologer, mångfaldspedagoger, ECERS-pedagoger samt språk- och matematikutvecklare. Bedömningen är att förvaltningen efter 2017 nu är på god väg att bygga upp en organisation som kan stödja utvecklingsarbetet.

Under året inkom trettio synpunkter till Förskoleförvaltningen via stadens synpunktshanteringsystem. Antalet synpunkter har således ökat under andra halvåret då det under första halvåret endast inkom fyra

synpunkter. En anledning till denna ökning bör vara att synpunkter som tidigare endast lämnats till förskolan, nu i större utsträckning anmäls till huvudmannen. Detta är i sig en effekt av att systemet gjorts mer känt för stadens medborgare och kunder. Synpunkterna handlade till största del om klagomål på lokaler och utemiljö.

4.3.4 Öppen förskola

Öppen förskola hade en budgetavvikelse för året på -726 tkr.

Öppettiderna har utökats på samtliga öppna förskolor under 2017 för att öka tillgängligheten.

I juni månad beslutade Förskolenämnden att starta en ambulerande öppen förskoleverksamhet för att nå de målgrupper som av olika anledningar inte besöker våra verksamheter. Detta skulle öka flexibiliteten och bidra till ökad tillgänglighet och likvärdighet för barn och familjer i Borås Stad. Under slutet av året anskaffade förvaltningen en husbil, som anpassats enligt verksamhetens behov. Kostnader för husbilen har resulterat i en negativ budgetavvikelse.

4.3.5 Familjecentral

Familjecentralsverksamheten har en budgetavvikelse för året på -46 tkr.

I samverkan med Arbetslivsförvaltningen startades i december en utbildning på Norrby familjecentral för somaliska mammor. Syfte är att öka kunskaper om svenska samhället samt att få möta de olika professioner som finns på en familjecentral. Förskoleförvaltningen ombesörjer bland annat barnomsorg under utbildningstillfällena.

Projektet Romsk inkludering har samverkat med Boda familjecentral under 2017 i syfte att introducera vårdnadshavare med romsk bakgrund med familjecentralsverksamheten.

Öppettiderna har utökats på samtliga familjecentraler under 2017 för att öka tillgängligheten.

Samverkan mellan barnhälsan och familjecentralerna, på framförallt Boda och Sjöbo, har ökat under året med fokus på språkutveckling.

Ett samarbete mellan tandvården och Boda familjecentral har permanentats under året.

Det finns ett behov av att starta ytterligare en familjecentral i centrala Borås. Förskolenämnden beslutade i juni att starta en familjecentral alternativt familjecentralsliknande verksamhet med central placering. Ska den utökningen göras krävs ett utökat kommunbidrag 2018 om ca 2 400 tkr, räknat för helårsdrift, och en grundinvestering i inventarier om ca 400 tkr.

5 Verksamhetsmått

5.1 Förskola

5.1.1 Förskola

Verksamhetsmått	Årsutfall 2015	Årsutfall 2016	Budget 2017	Årsutfall 2017
Antal inskrivna barn från kommunen	5 901	6 025	6 205	6 254
<i>Kommentar</i> Utfallet för antal inskrivna barn från kommunen översteg budgeterat antal med 49 barn. Utfallet och budgeten har beräknats genom ett snitt av april och oktober. När antal inskrivna barn redovisas i nationell statistik används mätdatum 15 oktober. Vid det tillfället hade förvaltningen 6 053 inskrivna barn.				
varav barn i fristående verksamhet	408	407	430	439
Andel (%) inskrivna barn av samtliga barn i åldern 1-5 år			90	91
Bruttokostnad per inskrivet barn, kr			131 341	135 801
<i>Kommentar</i> Vid beräkning av bruttokostnad per inskrivet barn divideras bruttokostnaden med genomsnittligt antal barn 15 oktober innevarande år och 15 oktober året innan.				
Antal barn per årsarbetare i egen regi			5,8	5,4
Barn på förskola där barnen deltar vid planering av förskolans (veckans) aktiviteter, andel i %.	98,8		99	

6 Investeringar

Investeringsprojekt

Tkr	Godkänd utgift	Utgift tom 2016	Utgift 2017	Återstår
Inventarier nya förskolor	2 400		0	2 400
Ny familjecentral	400		0	400
Summa	2 800		0	2 800

Analys

Förskolenämnden har under året inte behövt ta i anspråk några investeringsprojekt.

En ny familjecentral har inte startat, utan ligger kvar till nästa års budget.